

VIOSIKERTOMUS KAUELTA 01.11.2023 - 30.09.2024

Ylläksen Ystävät ry:n (Yyry) tarkoituksena on kunnioittaa ja vaalia Ylläksen alueen ainutlaatuista luontoa ja tunturimaisemaa sekä edistää alueen omaleimaisuuden säilymistä. Lisäksi tavoitteena on kehittää alueen elinvoimaa yhteistyössä Ylläksen muiden toimijoiden kanssa kestäväällä tavalla ja ympäristöä kunnioittaen. Näin toimien yhdistys pyrkii edistämään erityisesti Ylläksen vapaa-ajan asukkaiden ja muiden Ylläksen ystävien yhteisiä etuja.

Päättynyt vuosi oli Yyryn 20. toimintavuosi. Teemavuonna yhdistys järjesti erityistä juhlaohjelmaa, joka sai myönteistä julkisuutta ja lisäsi kiinnostusta jäsenyyteen. Toimintansa aikana yhdistys on saavuttanut tunnustetun aseman Ylläksen alueen vaikuttajana.

1. YLEISHALLINTO

Vuosikokouksessa hallituksen jäsenyydestä luopuneen Marja Ramm-Schmidtin ja erovuoroisen Jani Tervon tilalle valittiin Jani Tervo uudelleen sekä Mirja Kinnunen ja Yrjö Wichmann kaksivuotiskaudelle.

Hallitukseen kuuluivat toimikaudella Katri Isotalo (viestintä), Mirja Kinnunen (sihteeri ja rahastonhoitaja), Markku Piippo (puheenjohtaja), Ilari Rautio (jäsenprosessi ja digitalisaatio), Jukka Reunanen (kaavoitus ja julkiset kehittämishankkeet), Jani Tervo (sosiaalinen media), Yrjö Wichmann (yritysyhteistyö) ja Tarja Virmala (yhteisötoiminta, varapuheenjohtaja). Hallituksen ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat kaivoksen edunvalvonnassa Marja Ramm-Schmidt ja Leif Ramm-Schmidt sekä infran kehittämisen ja kunta-asioiden osalta Marko Sallinen.

Patentti- ja rekisterihallitus hyväksyi yhdistykselle uudet säännöt 29.07.2024. Muutoksia tehtiin tilikauden kalenteriajankohdan sekä hallituksen jäsenten ja varajäsenten lukumäärän osalta.

Hallitus kokoontui toimikauden aikana viisi kertaa. Varsinaisten kokousten lisäksi hallitus piti yhteyttä WhatsApp-ryhmänä sekä sähköpostitse.

2. YHTEISÖTOIMINTA

Ylläksen Ystävien 20-vuotisjuhlia vietettiin pitkin vuotta. Kolmen Ystävätilaisuuden lisäksi järjestimme Riemuliiterin muistelotanssit, koko vuoden kestävä kahdeksan sarjan valokuvakilpailun ja käynnistimme uudelleen lasten Riemuhihdot.

Joulunajan Ystävätilaisuus pidettiin 27.12. jälleen Äkäslompolon koululla yhteistyössä vanhempainyhdistyksen kanssa. Juhlapuhujana oli erikoistutkija Mikko Jokinen Luonnonvarakeskuksesta. Hän puhui otsikolla Mettässä ja paljakalla. Heli Laukkanen toi Äkäslompolon kyläyhdistyksen ja Lauri-Kustaa Pyykönen koulun terveiset. Leif Ramm-Schmidt kertoi kaivoksen vaiheista, ja kumppanipuheenvuoron piti TunturiFlow'n Heini Eskola. Tilaisuudessa oli paikan päällä 74 kuulijaa, minkä lisäksi kokeiltiin Facebook-livelähetystä.

Pääsiäisen Ystävätilaisuus 30.3. keräsi Äkäshotellin auditorion täyteen. Juhlapuhujana oli yksinpurjehtija ja lentokapteeni Ari Huusela, joka kertoi kuinka unelmista tehdään totta. Kumppanivartissa Johanna Lyly kertoi Sport Corner Ylläksestä ja sen palveluista. Hannukaisen kaivoshankkeesta kertoi Leif Ramm-Schmidt. Paikalla oli 124 osallistujaa ja Facebook-livelähetystä seurasi useita kymmeniä henkilöitä..

Ruskan Ystävätilaisuudessa keskusteltiin paljo. Puheenvuorojen virittäjänä oli uusi kunnanjohtaja Markku Vehkaoja. Hän kertoi, millainen on mökkiläisten ja vapaa-ajan viettäjäien Kolari. Yyryn pitkäaikaisen kumppanin Ylläshuminan yrittäjäpariskunta Meeri ja Toivo Qvist kertoi hotellin tarinan kumppanivartissa. Kaivoskatsaus kuultiin tällä kertaa Norjanmereltä, josta Leif Ramm-Schmidt puhui etäyhteydellä. Tilaisuus pidettiin 11.9. hotelli Saagassa Ylläsjärvellä. Tilaisuuteen osallistui 82 Ylläksen ystävää.

Ylläksen Ystäväksi 2024 valittiin Lea Kaulanen. Lea Kaulanen on luontoa, tunteita ja Äkäslompolon kylän perinteitä kunnioittava matkailuyrittäjä ja kulttuurihenkilö, jonka taidolla ja tunteella tehty työ tuo iloa niin paikallisten kuin kauempaakin tulevien elämään.

Lasten Riemuhiihdot herätettiin henkiin hiihtolomaviikoilla. Hiihdot järjestettiin yhteistyössä Lapland Hotelsin kanssa hotelli Ylläskaltiossa. Osallistujamäärä ylitti kaikki odotukset: viikolla kahdeksan yli 80, viikolla yhdeksän yli 100 ja viikolla kymmenen yli 110 kilpahihtäjää. Kilpailunjohtajana toimi Kåre Lagerbohm, mitalit lahjoitti Jemes Sport ja lakupatukat Orkla/Panda. Äänentoistovälineet saatiin lainaksi Kolarin kunnalta. Riemuhiihdot noteerattiin myös Kuukkelissa ja Luoteis-Lapissa, joista saatiin hyvin palstatilaa.

Tanssikenkiä liikuteltiin 12.9. Navettagalleriassa Kauno Kaulasen ja Tuomo Ylitalon tahdittamina. Tanssimassa oli reilut sata Riemuliiterin ja Ylläksen ystävää. Paikalla ollut Tarja Ylitalo esitti kaikille yllätysnumerona Se on kerrasta poikki -hittinsä. Riemuliiteriä muisteltiin myös kirjoituskilpailussa, jonka voittaja julkistettiin Navettagalleriassa. Palkinto, Äkäshotelliin lahjoittama yhden yön majoituslahjakortti, meni Merja Tikkaselle Ryttylään. Tuomariston hurmannut tarina kertoi nuorten pillipiipareiden salaisesta seikkailusta Riemuliiterin terassilla. Tuomaristossa olivat Katri Isotalo, Kåre Lagerbohm ja Tarja Virmala. Tansseissa pidettiin myös Riemuliiteri-visa, johon saatiin yli 80 vastausta. Kahdeksan oikein kymmenestä oli Eija Herrasella ja Sinikka Tantulla. Heille lahjoitettiin Kari ja Kauno Kaulasen kirja Miljoonien muistojen talo -kirja, jonka on kustantanut Luova Media Oy.

Ylläksen Ystävien Facebook-ryhmän seuraajamäärä kasvoi liki 3000:een.

3. JÄSENPROSESSI JA DIGITALISAATIO

Toimikauden alkaessa yhdistyksessä oli 674 jäsentä. Toimikauden päättyessä jäsenmäärä oli 703, eli kauden nettolisäys oli 29. Toimikauden aikana vuosimaksun jätti maksamatta 84 (jäsenet ja perhejäsenet yhteensä, merkitty eronneeksi) ja erosi 27. Yhdistykseen liittyi 140 uutta jäsentä. Toimikauden päättyessä jäsenyyttä oli hakenut 165 henkilöä, joista 25 oli kauden päättyessä vielä hyväksymättä.

Määräpäivään mennessä jäsenmaksun maksaneiden kesken arvottiin perinteiset palkinnot, joita oli lahjoittanut:

- Ravintola Rouhe: 100 euron lahjakortti
- Sport Corner Ylläs 2 x 50 euron lahjakortti
- Vesa Kaulanen: Riekkö-valaisin
- Vesa Kaulanen: 3 x revontulikameran vuosilisenssi
- Velhonkota: kahvi & munkki -lahjakortteja
- Snow Village: kaksi kahden hengen sisäänkäyntiä.

Yhdistykselle hankittiin streamaukseen sopiva kamera ja siihen sopivat lisämikrofonit. Tarkoitus on jatkossa mahdollistaa Ystävätilaisuuksien seuraaminen etänä. Ainakin yksi tilaisuus streamattiin onnistuneesti facebook-liveen.

Digitalisaation tavoitteena on helpottaa jäsenrekisterin ylläpitoa, yhteydenpitoa, dokumentointia sekä yhtenäistää työkalut. Yhdistykselle avattiin Google järjestöille -tili ja käytössämme on nyt Google Workspace järjestöille -työkalut.

SIHTEERI JA RAHASTONHOITAJA

Toimikauden alkaessa 01.11.2023 yhdistyksen tilillä oli käteistä rahaa 4.683,43 € ja kauden päättyessä 30.09.2024 tilillä oli 4.036,79 €. Tulot ovat kertyneet jäsenmaksuista, toimikaudella yhteensä 14.205 €. Toimikauden kulut olivat 14.865,36 € joten tappiota kaudella syntyi 646,64 €.

Jäsenmaksu oli toimikaudella 30 € per henkilöjäsen tai 50 € per perhejäsenyys (samassa taloudessa ja osoitteessa asuvan perheen jäsenet).

Yry on aiempina vuosina kerännyt kannatusmaksua kaivosasian edunvalvontaan. Päättäneellä toimikaudella jäsenistöltä ei kerätty kannatusmaksuja. Sen sijaan yhdistys maksoi omista varoistaan kaivoksen edunvalvontaan liittyviä asiantuntijakuluja 4274,48 € (sis alv 24 %).

4. VIESTINTÄ

Toimikaudella lähetettiin Yhdistysavaimen kautta sähköpostitse 10 jäsenkirjettä sekä kutsu vuosikokoukseen.

Yhdistyksen verkkosivujen kautta on tiedotettu Ylläksen Ystävien tilaisuuksista (mm. Ystävätilaisuudet ja juhluvuoden tapahtumat kuten lasten hiihtokilpailut ja Riemuliiterin tanssit), Kahdeksan vuodenajan valokuvakilpailun tuloksista, kaivos- ja kaava-asioista sekä uusista kumppaneista. Verkkosivuilla on julkaistu myös valokuvakilpailun eri sarjojen parhaat kuvat ja Ystävätilaisuuksien aineistot esitystivistelmineen. Jäsensivuille on saatu jonkin verran lisää kävijöitä, kaikkien aikojen huippu oli hiihtokisojen aikoihin.

Viestintä osallistui aktiivisesti yhdistyksen 20-vuotisjuhluvuoden tapahtumien, erityisesti valokuvakilpailun, järjestämiseen ja tiedottamiseen. Valokuvakilpailu oli kerännyt Ruska-sarjan päättymiseen mennessä keskimäärin 11 osallistujaa sarjaa kohden ja yhteensä 129 kuvaa.

Kuukkeli ja Luoteis-Lappi ovat uutisoineet juhluvuodestamme ja sen tapahtumista kuten valokuvakilpailustamme aktiivisesti. Myös lasten hiihtokilpailut saivat hyvin palstatilaa, samoin Vuoden Ylläksen Ystävän valinta. Tammikuussa Luoteis-Lappi julkaisi Yryyn laatiman mielipidekirjoituksen Hannukainen Miningin "sidosryhmäkyselystä" ja sosiaalisesta toimiluvasta. Mielipiteen allekirjoittajina olivat Ylläksen Ystävien lisäksi Äkäslompolon kyläyhdistys ja Kolarin kylät ja tunturit.

Pääsiäisen aikaan laadittiin uuden kunnanjohtajan, Yryyn (Markku Piippo ja Tarja Virkala), kaivosyhtiön ja kunnanvaltuuston edustajien yhteiseen tapaamiseen muistio Yryyn näkemyksistä kaivosasiassa.

Visit Ylläksen kanssa toteutettiin Ylläksen Ystävien esittely uusille verkkosivuille. Laadittiin yhdistykselle kriisiviestintäohjeet.

5. YRITYSYHTEISTYÖ

Yry tekee yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa kahdella tavalla:

- Sponsorit tukevat yhdistyksen toimintaa lahjoittamalla palkintoja mm. kilpailuihin ja arvottavaksi jäsenmaksunsa ajallaan maksaneiden jäsenten kesken.
- Yhteistyökumppanit myöntävät yhdistyksen jäsenille erilaisia etuuksia, lähinnä alennuksia tuotteistaan ja palveluistaan.

Yhdistyksen kanssa yhteistyötä tekivät toimikaudella: Alava Shop, hotelli Ylläshumina, hotelli Ylläsrinne, Jemes Sport, Kuer Kievari, Kohta Coworking, Kuukkeli, Lapland Hub, Lapland Hotels, Mailan Putiikki, Ravintola Rouhe, Ravintola Poro, Sisu Outdoor, Sport Corner Ylläs, TunturiFlow, Tunturikaluste, Tunturi-Lapin Paino, Velhon kota, Viestintätoimisto Drum, Ylläs Experiences ja Äkäslompolo Sport Shop.

Yhteistyökumppanit sekä heidän myöntämänsä jäsenetuudet esitellään yhdistyksen kotisivuilla linkkeineen. Yhteistyökumppaneilla on vuorollaan tilaisuus esittäytyä Ystävätilaisuuksien ns Kumppanivartissa. Sponsorit ja yhteistyökumppanit on tuotu esille myös Facebookissa.

6. SIDOSRYHMÄSUHTEET

Toimikauden aikana yhdistys on jatkanut yhteydenpitoa yhdistyksen tarkoituksen toteuttamisen kannalta keskeisiin sidosryhmiin. Näitä ovat Kolarin kunta, Ylläksen Markkinointi Oy (Visit Ylläs), Metsähallituksen Luontopalvelut, Ylläsjärven ja Äkäslompolon kyläyhdistykset, koulujen vanhempainyhdistykset, sekä Ylläs250. Vuoropuhelu Kolarin kunnan kanssa on vilkastunut kunnan saatua vakinaisen kunnanjohtajan.

8. KAAVOITUKSEN JA JULKISTEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN EDUNVALVONTA

Ylläs III -osayleiskaavan muutoksen ehdotus on hyväksytty kunnanhallituksessa, mutta ELY-keskus on vaatinut lisäselvityksiä, joita on sinne toimitettu. Näiden käsittely vie aikaa puolisen vuotta ja kaavaehdotus on todennäköisesti menossa kunnanvaltuustoon keväällä 2025. Kaava-alueita on pienennetty kaksi kertaa, mutta silti Ylläksen kaava-alueen "petipaikkatavoite" on pysynyt samana n.50 000 kpl. Kannanotoissamme olemme olleet kriittisiä mm. kaavan tehokkuudesta luontoarvojen kustannuksella. Jatkamme kaavoituksen etenemisen seuraamista ja pyrimme vaikuttamaan siihen arvojemme mukaisesti.

Useita kaavamuutoshankkeita on ollut vireillä Ylläksen alueella, joista osaan olemme ottaneet kantaa. Näkyvin kaavamuutoshakemus Äkäslompolon keskustassa on Sivulantien varrella oleva kortteli 16, johon on ehdotettu 3½-kerroksista rakentamista aivan tien viereen. Alustavasti hanke vaikuttaa ylimitoitetulta kyseiselle paikalle.

Viimeisimpänä kannanottonamme olemme vaatimassa kuntaa toteuttamaan asemakaavamääräysten mukaisen eritasoratkaisun Nilivaarantien yli/ali Kesänkijärvelle suuntautuvalla pääulkoilureitille. Ko. kohdalle Nililahentien risteyksen viereen on suunniteltu lisärakentamista, jolloin alueen yleiseen käyttöön kaavoitettu autopaikoitusalue poistuisi, mitä emme ole osaltamme hyväksymässä.

Ylläsjärven puolelle on syntymässä iso asuinalue vakinaiseen asumiseen ns. Kotatievan alueelle. Se noudattelee Ylläsjärven kylän kehittämisajatuksia ja helpottaa tunturikylien asuntopulaa.

9. KAIVOSHANKKEEN EDUNVALVONTA

Edunvalvonta Hannukaisen kaivoshankkeessa jatkui edellisten vuosien tapaan yhdessä Ylläksen alueen muiden toimijoiden kanssa.

Ympäristö- ja vesitalouslupahakemus (AVI, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto)

Maaliskuussa 2023 kaivosyhtiö oli pyytänyt pitkän lisäajan täydennyksille, nimittäin 30.11.2023 asti, minkä jälkeen se pyysi vielä lisäaikaa 31.3.2024 asti. AVI ei kuitenkaan hyväksynyt lisäaikapyyntöä ja päätti 15.12.2023 jättää hakemuksen tutkimatta. Kaivosyhtiö valitti AVI:n päätöksestä Hallinto-oikeuteen perusteluna ELY:n pitkittynyt pohjavesien luokituspäätös. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen 19.9.2024.

ELY-keskus oli päättänyt 21.2.2024 luokitella uudelleen Kuervaaran ja Kivivuopionvaaran pohjavedet uuteen 2- ja E-luokkaan. Pohjavedet eivät siis poistuneet luokituksesta. Asia tuli kovana vastaiskuna sekä kaivosyhtiölle että kunnalle.

Yhtiö on nyt ilmoittanut jättävänsä ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksensa uudelleen vielä vuoden 2024 loppuun mennessä. Varovaisen arvion mukaan kuulutus voisi tulla ajankohtaiseksi vuoden 2025 toisella puoliskolla.

Kaivoskaava (vireillä Korkeimmassa hallinto-oikeudessa)

Vaasan hallinto-oikeus kumosi päätöksellään 30.4.2024 kaivoskaavan lain vastaisena. Kolarin kunnan päätös oli tehty 9.5.2021. Pääasialliset syyt kumoamiseen liittyivät seuraavaan kolmeen asiaan:

- kohtuuttomat vaikutukset Hannukaisen asukkaille
- kunta ei asettanut pohjavesialueille lain mukaisia suojelumääräyksiä
- kohtuuttomat vaikutukset poronhoidolle

Kolarin kunnanhallitus päätti tehdä valituslupahakemuksen ja valittaa asiasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Saimme tilaisuuden jättää lausuman kunnan laatimaan valituslupahakemukseen. Lausumamme jätettiin 26.8.2024. Kunta on antanut lausumastamme vielä oman vastineensa, johon olemme pyytämässä oikeutta vasta-vastineeseen. Asia tulee päätettäväksi KHO:ssa vuoden 2025 ensimmäisellä puoliskolla.

Kaivoslupahakemus (vireillä Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa, TUKES)

Lupa-asia ei ole edistynyt. Yhtiön (uuden) kaivoslupahakemuksen jättöpäivä oli 29.4.2022. ELY:n pohjavesipäätöksen johdosta TUKES:ille on 10.4.2024 jätetty kirjelmä, jossa todetaan, että pohjavedet eivät poistu luokituksesta. TUKES on ilmoittanut, että se järjestää kaikille avoimen kuulemisen vielä tämän vuoden puolella. Sitä, milloin TUKES antaa lupapäätöksensä, on vaikea arvioida.

YVA:n uudistaminen edelleen vireillä EU:n vetoamusvaliokunnassa.

Kaunis Iron AB:n hanke Ruotsin Pajalassa

Uumajan käräjäoikeuden joulukuussa 2022 antama päätös on valitusten johdosta käsiteltävänä Svean hovioikeudessa. Suullinen pääkäsittely on 4.-8.11.2024. Leif Ramm-Schmidt on laatinut vastineen Kaunis Ironin vastineeseen. Hänet on lisäksi valtuutettu toimimaan Ylläksen alueen toimijoiden edustajana käsittelyssä.

Muuta

Leif Ramm-Schmidt on vuoden aikana osallistunut työ- ja elinkeinoministeriön työryhmään, jonka tehtävänä on uudistaa Suomen mineraalistrategia. Hän myös edelleen seuraa aktiivisesti kaikkea, mitä kaivosrintamalla tapahtuu, muun muassa EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen (CRMA) soveltamista Suomessa.

Kaivoshankkeen eri osa-alueiden tarkempi sisältö ilmenee niistä esityksistä, jotka Leif Ramm-Schmidt on pitänyt Yyryn Ystävättilaisuuksissa toimintavuoden aikana. Esitykset löytyvät kotisivuiltamme.

Tampereella lokakuun 30. päivänä 2024

Hallitus